

Pestprotocol

Openbare Jenaplanschool
't Praathuis

Culemborg

Oktober 2009

Inhoudsopgave

Vooraf	2
1. Waarom wij kiezen voor een pestbeleid	5
2. Achtergrondinformatie	7
2.1 Wat verstaan wij onder pesten?	7
2.2 Kenmerken van de pester	10
2.3 Kenmerken van de gepeste	11
2.4 Signalen die wijzen op pestgedrag	12
3. Op welke manier wordt op onze school gewerkt aan het voorkomen van pestgedrag?	15
3.1 Visie	15
3.2 Gesprek - Spel - Werk - Viering	15
3.3 Projecten	16
3.4 Vormen van hulp	17
3.5 Ouderavond	18
3.7 Kinderraad	20
4. Welke regels worden in de school gehanteerd?	30
5. De aanpak van pestsituaties	
6. Welke maatregelen worden genomen wanneer het pestgedrag niet ophoudt?	
7. Informatie en hulpbronnen	
7.1 Boeken en methodes	
7.2 Telefonisch contact	
7.3 Websites	
Bijlagen	

Vooraf

Allereerst willen wij in dit stuk verwijzen naar de 20 basisprincipes van het Jenaplanonderwijs (zie schoolgids, p. ....). Deze (pedagogische) uitgangspunten hebben betrekking op een visie op de mens, samenleving en de school. Zoals o.a.:

- *Elk mens is uniek; zo is er maar één. Daarom heeft ieder kind en elke volwassene een onvervangbare waarde.*
- *Elk mens heeft het recht een eigen identiteit te ontwikkelen. Deze wordt zoveel mogelijk gekenmerkt door: zelfstandigheid, kritisch bewustzijn, creativiteit en gerichtheid op sociale rechtvaardigheid. Daarbij mogen ras, nationaliteit, geslacht, seksuele aard, sociaal milieu, religie, levensbeschouwing of handicap geen verschil uitmaken.*
- *Mensen moeten werken aan een samenleving waarin rechtvaardig, vreedzaam en constructief met verschillen en veranderingen wordt omgegaan.*
- *In de school worden verandering en verbeteringen gezien als een nooit eindigend proces. Dit proces wordt gestuurd door een consequente wisselwerking tussen doen en denken.*

Het pedagogisch beleid op een Jenaplanschool is expliciet gericht op het werken aan een goed en gezond pedagogisch klimaat. Een sfeer waarin pesten niet past en men preventief handelt om dit te voorkomen. Desondanks weten wij dat pesten helaas op iedere school voorkomt, ook bij ons. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en serieus aan willen pakken wanneer het zich voordoet.

Daarnaast erkennen wij dat 'ruzie maken' een functie heeft in de ontwikkeling van kinderen. Door af en toe ruzie te maken leren kinderen zichzelf en elkaar goed kennen. Ze leren daarbij een aantal belangrijke sociale vaardigheden zoals: opkomen voor jezelf, je verplaatsen in de ander, geven en nemen, omgaan met emoties, oplossingen zoeken. Als je als kind leert om op een goede manier met conflicten om te gaan, kan je daar voor de rest van je leven veel aan hebben.

Er moet dus een helder onderscheid gemaakt worden tussen ruzie en pesten. Dat geldt ook voor plagen en pesten. De grens tussen plagen en pesten is dun, maar achter plagen zit in principe een liefhebbende geest ("Meisjes plagen, kusjes vragen!"), terwijl er achter pesten een machtsstrijd zit. De pester voelt zich meer, hoger en beter dan het slachtoffer. Waar bij plagen een toestand van gelijkwaardigheid is, is er bij pesten een toestand van meer- en minderwaardigheid in het spel.

In dit document gaat het over pesten. Wat verstaan we daaronder, welke maatregelen hanteren we ter voorkoming en wat doen we bij constatering?

Er wordt ingegaan op mogelijke aanpakken. Welke maatregelen worden genomen wanneer alles faalt? Er wordt verwezen naar aanvullende informatie voor ouders en groepsleiding en de functie van een kinderraad wordt besproken.

We hopen van harte dat dit pestbeleid helpt bij het (verder) terugdringen van pestgedrag op onze school. Voor aanvullingen en op- en aanmerkingen houden we ons aanbevolen.

Culemborg, Oktober 2009
Directie en team van 't Praathuis

1. Waarom wij kiezen voor een pestbeleid

Onze school is een *openbare* Jenaplanschool. Het beginsel van 'actieve pluriformiteit' wordt beschouwd als één van de hoofdkenmerken van het openbaar onderwijs. Dit impliceert dat van de openbare school mag worden verwacht actief en bewust aandacht te schenken aan de verscheidenheid (o.a. in levensbeschouwelijke en maatschappelijke waarden) in de Nederlandse samenleving en op de school. Niet de confrontatie, maar de ontmoeting en de dialoog vormen de wezenlijke kenmerken van de openbare school. Kortom op de openbare school ziet men het als een opdracht en uitdaging om op actieve wijze aandacht te besteden aan de enorme diversiteit tussen mensen.

Jenaplanscholen proberen het onderwijs zo in te richten dat kinderen komen tot écht leren, écht omdat het als zinvol wordt beschouwd. Samen leren en leven lukt alleen als iedereen zichzelf kan zijn. Pas dan kunnen ieders mogelijkheden volledig ontplooid worden. Het is daarom belangrijk dat kinderen zich in onze school veilig voelen. Wij streven naar een prettige, ontspannen en open sfeer, waarin de kinderen zich gerespecteerd voelen en ervaren dat er voor iedereen, ongeacht capaciteiten en vaardigheden, de nodige belangstelling en aandacht is.

In school doen zich buitengewoon veel situaties voor, waarin kinderen zich heel kwetsbaar opstellen, zowel in de stamgroep als tijdens het buitenspelen. Situaties die gemakkelijk kunnen leiden tot gevoelens van ontevredenheid, jaloezie en je achtergesteld of genegeerd voelen. Dergelijke situaties kunnen ook tot pestgedrag leiden. Pestgedrag is een fenomeen dat zich regelmatig voordoet, zowel bij kinderen als bij volwassenen. Een verschijnsel dat zich niet alleen op school of binnen het gezin voordoet, maar ook op bredere schaal binnen de samenleving.

Pestgedrag heeft ingrijpende gevolgen voor kinderen, de ouders en de groep.

Een kind dat gepest wordt voelt zich onveilig. Hierdoor kan het zich niet optimaal ontwikkelen. Het kan zich bijvoorbeeld niet goed concentreren, het leren stagneert, het omgaan met andere kinderen verloopt moeizaam, etc. Ook in de thuissituatie kan het kind zich anders gaan gedragen. Het kind kan opstandig gedrag gaan vertonen, teruggetrokken gedrag, niet naar school willen, lichamelijke klachten krijgen, slaapproblemen ontwikkelen, etc. Ouders kunnen zich machteloos voelen doordat ze het gevoel hebben weinig grip te hebben op de situatie. Bij pestgedrag ontstaat bovendien een onveilige sfeer in de groep. Gesprekken zijn minder open en er kan een rollenpatroon ontstaan waarbij steeds dezelfde kinderen de boventoon voeren.

Met behulp van dit pestbeleid willen wij het pestgedrag binnen onze school niet alleen aanpakken nadat een pestsituatie is gesignaleerd, maar eerst en vooral door preventief beleid pesten zien te voorkomen. Bijvoorbeeld door pestgedrag met al zijn aspecten, gevolgen en de bijbehorende rollen van pester, meeloper en gepeste bespreekbaar te maken. Naast de nodige basisinformatie voor kinderen, team en

ouders is een plan van aanpak beschreven voor situaties waarin pestgedrag wordt gesignaleerd. Ook het belang van anti-pest/ schoolregels is opgenomen.

Dit pestbeleid is een middel om de volgende doelstellingen te bereiken:

- Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende groep), leerkrachten en de ouders/ verzorgers (hierna genoemd: ouders).
- Het team kan pestgedrag signaleren en onderkennen.
- Het protocol vormt een plan van aanpak voor ouders en school om samen pestgedrag te voorkomen, pestgedrag tijdig te signaleren en pestgedrag te remediëren.

2. Achtergrondinformatie

2.1 Wat verstaan wij onder pesten?

Voor ons betekent pesten:

"Gedrag dat min of meer bewust is gericht op één of meer kinderen en dat tot doel en tot gevolg heeft dat degene op wie het gericht is zich gekwetst, geraakt, vernederd, afgewezen en/of buitengesloten voelt."

Pesten heeft duidelijk andere kenmerken dan plagen. Uit een plaagsituatie kan wel heel makkelijk een peestsituatie voortvloeien. Een overzicht van de kenmerken van plagen en pesten en van de gevolgen van dit gedrag vormen de basis voor het signaleren van pestgedrag.

Pesten en plagen, waar zit het verschil?

Plagen	Pesten
Is onschuldig en gebeurt onbezonnen en spontaan, gaat soms gepaard met humor.	Gebeurt berekenend (je weet meestal vooraf wie, hoe en wanneer je gaat pesten). Je wilt iemand bewust kwetsen of kleineren.
Is van korte duur of gebeurt slechts tijdelijk.	Is duurzaam: het gebeurt herhaaldelijk, systematisch en langdurig (stopt niet vanzelf en na korte tijd).
Speelt zich af tussen 'gelijken'.	Ongelijke strijd. Onmachtgevoelens van de gepeste staan tegenover het machtsgevoel van de pester.
Is meestal te verdragen of zelfs leuk, maar kan ook kwetsend of agressief zijn.	De pester heeft geen positieve bedoelingen en wil pijn doen, vernielen of kwetsen.
Meestal één tegen één.	Meestal een groep (pester en meelopers) tegenover een geïsoleerd slachtoffer.
Wie wie plaagt, ligt niet vast. De partijen wisselen keer op keer.	Er bestaat een neiging tot een vaste structuur. De pester is veelal steeds dezelfde, net als het slachtoffer.

De gevolgen van plagen en pesten

Plagen	Pesten
'Schaafwond' of korte draaglijke pijn (hoort bij het spel), wordt soms ook als prettig ervaren ('plagen is kusjes vragen').	Indien niet tijdig wordt ingegrepen, kunnen de gevolgen zowel lichamelijk als psychisch pijnlijk en ingewikkeld zijn en lang naslepen.
De vroegere relaties worden vlug hersteld. De ruzie of het conflict wordt spoedig bijgelegd.	Het is niet gemakkelijk om tot betere relaties te komen. Het herstel verloopt heel moeizaam.
Men blijft opgenomen in de groep.	Isolement en grote eenzaamheid bij het gekwetste kind. Aan de basisbehoefte om 'bij de groep te horen' wordt niet voldaan.
De groep lijdt er niet echt onder.	De groep lijdt onder een dreigend en onveilig klimaat. Iedereen is angstig, en men wantrouwt elkaar. Er is daardoor weinig openheid en spontaniteit. Er zijn weinig of geen echte vrienden binnen de groep.

Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:

- Een problematische thuissituatie
- Voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen)
- Voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt
- Voortdurend met elkaar de competitie aan gaan
- Een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt

2.2 Kenmerken van de pester

Alhoewel je niet zomaar iemand het etiket van 'pestkop' kunt opplakken op basis van één of meer van de volgende kenmerken en kinderen onderling verschillen, blijkt in de praktijk dat bij kinderen die pesten, vaak één of meer van de volgende **kenmerken** opvallen:

- Staat vrij positief tegenover geweld, agressie en het gebruik van stoere taal
- Imiteert graag agressief gedrag
- Is vlugger agressief, gebruikt meer geweld
- Lijkt assertief: zegt spontaan wat hij denkt of voelt, komt uit voor zijn mening
- Is vrij impulsief

- Heeft de neiging anderen te overschreeuwen of te domineren om controle te houden, maar is vaak minder zeker dan hij lijkt
- Wil het middelpunt zijn en is vlug jaloers
- Is meestal fysiek sterk of omringd door sterke vrienden die zijn gezag respecteren
- Heeft moeite met regels, grenzen, en eigen of door anderen opgelegde regels
- Schat situaties verkeerd in
- Schat de gevolgen van zijn gedrag verkeerd in
- Heeft het moeilijk met stress of spanning, die van buitenaf wordt opgelegd (proefwerken, agressie van ouders, etc.).
- Lijdt vaak aan faalangst
- Hoe onveiliger hij zich voelt, hoe groter de behoefte aan een zondebok
- Is niet noodzakelijk dommer of slimmer dan de rest
- Geniet respect uit angst en niet uit waardering
- Heeft een zwak inlevingsvermogen, is vooral met zichzelf bezig en houdt geen rekening met anderen

2.3 Kenmerken van de gepeste

Alhoewel wij niet zomaar iemand het etiket van 'gepeste' kunnen opplakken op basis van een of meer van de volgende kenmerken en kinderen onderling verschillen, is in de praktijk wel gebleken dat bij kinderen die gepest worden een of meer van de volgende **kenmerken** opvallen:

- Houdt niet van geweld en agressief of onbeschoft taalgebruik
- Weet niet hoe hij met agressie van anderen om moet gaan
- Is meestal fysiek zwakker
- Is eerder in zichzelf gekeerd
- Is geneigd zich onderdanig of gediensstig te gedragen
- Is onzeker in zijn sociale contacten
- Durft niet op te komen voor zichzelf
- Heeft vaak een lage dunk van zichzelf en gelooft uiteindelijk, dat hij het verdient om gepest te worden
- Voelt zich vaker eenzaam dan andere kinderen
- Voelt niet goed aan, welke regels of normen er binnen de groep gelden
- Reageert niet op de gepaste manier op druk: begint te huilen of gedraagt zich slaafs, gaat klikken of vleien, probeert zich vrij te kopen met snoep of geld, probeert de pestkoppen na te bootsen, maar faalt daarin

2.4 Signalen, die wijzen op pestgedrag

Vaak kunnen door middel van een goede observatie al bepaalde signalen van pestgedrag worden opgevangen. Door het goed observeren van kinderen in verschillende situaties (zoals gesprek, spel, werk en viering) kunnen pestsituaties al in een vroeg stadium worden gesignaleerd en kan worden ingegrepen.

Algemene signalen van pesterijen kunnen o.a. zijn:

- iemand bij een bijnaam noemen i.p.v. de eigen naam
- zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot
- een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven
- briefjes doorgeven
- beledigen
- opmerkingen maken over kleding
- isoleren
- buiten school opwachten, slaan of schoppen
- op weg naar huis achterna rijden
- naar het huis van het slachtoffer gaan
- bezittingen afpakken
- schelden of schreeuwen tegen het slachtoffer
- digitaal pesten

Deze lijst kan nog veel verder worden uitgebreid. Leerkrachten en ouders moeten daarom alert zijn op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan en duidelijk stelling nemen wanneer bepaalde gedragingen hun norm overschrijden.

Signalen bij de pester:

- Het kind kan zich moeilijk inleven in de gevoelens van anderen en heeft weinig of geen schuldgevoelens
- Het kind kan moeilijk grenzen aanvaarden die door anderen worden opgelegd
- Het kind vindt het moeilijk om samen te spelen of samen te werken, omdat het altijd de baas wil zijn
- Het verdraagt het slecht om afhankelijk te zijn van het toeval of van de bekwaamheid of onbekwaamheid van anderen
- Zijn vriendjes zijn vaak gelijkgezinden. Ze spreken vaak negatief of kleinerend over bepaalde kinderen. Wie niet bij de groep hoort, is een zwakkeling of zelfs een vijand
- Zijn vriendjes zijn meelopers, die wachten op instructies van de pester
- De pester is regelmatig brutaal tegenover een zwakker gezinslid. Dit kan ook een ouder zijn

- Je krijgt de indruk, dat het kind een dubbelleven leidt: thuis of tegenover de groepsleider is het volzaam en braaf, maar je hoort klachten over het kind op onbewaakte momenten
- Het kind heeft blauwe plekken of schrammen

Mogelijke signalen bij de gepeste:

- Het kind zoekt het veilige gezelschap van de groepsleider
- Het staat dikwijls alleen op de speelplaats; er komen geen vriendjes thuis om te spelen en het wordt ook niet uitgenodigd om te komen spelen, of te komen op feestjes en logeerpartijen. Als er groepjes worden gekozen, wordt het kind als laatste gekozen, of het blijft over
- Het kind maakt zich het liefst onzichtbaar. Het is vaak verdrietig of neerslachtig, of heeft onverwachte stemmingswisselingen met driftbuien
- In sommige gevallen is het onhandelbaar, agressief en overspannen
- Het kind is vaker zijn spullen kwijt. Let zeker op, als het kind normaliter niet slordig is. Ook als het kind niet weet hoe het komt of excuses zoekt, is er vaak meer aan de hand
- De schoolresultaten worden opeens veel slechter
- Het kind is vaak afwezig, letterlijk of figuurlijk. Het vlucht weg in de fantasie. Het kind komt liever niet te vroeg op school en is meteen na school weer weg en is gestrest als het weer naar school moet, zoekt naar redenen om niet naar school te gaan
- Het kind heeft blauwe plekken en schrammen

3. Op welke manier wordt in onze school gewerkt aan het voorkomen van pestgedrag?

3.1 Visie

Er wordt op onze school zoveel mogelijk aandacht besteed aan de ontwikkeling van sociale vaardigheden en aan expressie. Daardoor en door het feit dat kinderen vanuit hun eigenheid benaderd worden, kunnen alle kinderen zich op hun gemak voelen op school.

Natuurlijk loopt er wel eens iets niet lekker, wordt er wel eens gemopperd en er wordt wel eens iemand boos, maar wanneer een bepaalde handelwijze of bepaald gedrag wordt afgewezen, proberen we heel bewust te voorkomen dat de indruk ontstaat dat het kind zelf wordt afgewezen. Een band van vertrouwen moet blijven bestaan en is voorwaarde voor optimaal functioneren. Wanneer kinderen zich veilig en gewaardeerd voelen, is de kans op pestgedrag kleiner.

Kortom alle kinderen mogen zich in hun basisschoolperiode veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen.

3.2 Gesprek - Spel - Werk - Viering

Het gesprek is de basis van veel activiteiten. Gedachten, gevoelens, ervaringen en standpunten worden uitgewisseld. Luisterend naar elkaar leren de kinderen de ander kennen en tegelijkertijd gedachten onder woorden brengen, gevoelens uiten, meningen geven en kritisch naar andermans mening luisteren.

Er zijn op onze school vele toepassingen van kringen en kringgesprekken. In het kader van dit pestprotocol zijn vooral de **nabesprekingskring** en de **gesprekskring** van belang.

In de nabesprekingskring wordt de week geëvalueerd. Kinderen krijgen de kans uit te spreken hoe ze de week ervaren hebben. Ook situaties waarin een kind zich gepest heeft gevoeld, kunnen hierbij ter sprake komen. In het gesprek wordt er samen naar een oplossing gezocht en worden afspraken gemaakt, zodat de volgende week beter kan verlopen.

In een gesprekskring komen allerlei onderwerpen op sociaal-emotioneel gebied aan bod. Dit kunnen onderwerpen zijn die door de groepsleiding worden aangedragen, maar er kunnen in deze kring ook zaken besproken worden die op dat moment voor bepaalde kinderen belangrijk zijn, zoals problemen rondom pesten.

Daarnaast werken we ook tijdens onze andere basisactiviteiten aan het voorkomen van pesten. Bij spel kun je bijvoorbeeld denken aan het spelen van een rollenspel en het maken van spelafspraken. En het spelplezier dat je ervaart met iemand die eigenlijk niet je vriendje/ vriendinnetje is.

Wat betreft het **werk** kun je denken aan het vrijwillig of verplicht samenwerken tijdens het blokuur (bijv. coöperatief leren), het schrijven van teksten over pesten

en alles wat daar mee te maken heeft en het maken van een werkstuk in het kader van wereldoriëntatie (WO).

Bij **vieringen** speelt samen zijn, samen genieten een grote rol. Ook de aandacht voor of het vieren van feesten die voor sommige kinderen in de thuissituatie erg belangrijk zijn. Dit bevordert de groepssfeer en de band die de kinderen onderling hebben.

3.3 Projecten

Wereldoriëntatie vormt het hart van het Jenaplanonderwijs. Binnen onze school geven wij vorm aan wereldoriëntatie d.m.v. projectonderwijs. De ervarings-gebieden die afwisselend aan bod komen zijn: 'Mijn leven', 'Samenleven', 'Communicatie', 'Omgeving en landschap', 'Het jaar rond', 'Techniek', 'Maken en gebruiken', 'Tijd' en 'Ruimte'. Deze ervaringsgebieden bieden ruim mogelijkheid om regelmatig aandacht te besteden aan sociaal-emotionele thema's als; opkomen voor jezelf, anders zijn, vriendschap etc. en pesten.

3.4 Vormen van hulp

Voor kinderen die sociaal- emotionele problemen hebben bestaat er binnen onze school de mogelijkheid voor ouders om een bezoek te brengen aan het spreekuur van een sociaal verpleegkundige (vanuit de GGD). Tijdens dit spreekuur kunnen alle vragen worden gesteld die te maken hebben met de geestelijke gezondheid van het kind of over de opvoeding. Van bedplassen tot pesten. Ook kun je er terecht voor vertrouwelijke zaken die je met een ander wilt bespreken.

Op iedere school is ook een vertrouwenspersoon aangesteld. Op onze school is dat Ellen van Lonkhuyzen.

Soms wordt geadviseerd kinderen deel te laten nemen aan een sociale vaardigheidstraining (SOVA-training). Zowel geremde kinderen (die aan de kant staan, weinig initiatief nemen of niet weerbaar zijn) als ongeremde kinderen (die veel ruzie maken of zich overschreeuwen), kunnen baat hebben bij zo'n training.

3.5 Ouderavond

Tenminste eenmaal per jaar wordt er een ouderavond georganiseerd. Deze is bedoeld om ouders te informeren over een onderwerp, dat op dat moment voor ouders van belang is. In het schooljaar 2005- 2006 heeft er een ouderavond plaatsgevonden rondom het thema pesten '*Samen spelen, vriendjes zijn*' (zie bijlage ...). Tijdens deze bijeenkomst is gebruik gemaakt van een themapakket van de GGD om de inhoud van de avond vorm te geven. Na een kort verhaal en een inleiding, waarin onder andere de stellingen die op de uitnodiging stonden besproken zijn, is er verder gewerkt in kleine groepen. In de subgroepen hebben de ouders met elkaar ervaringen uitgewisseld met behulp van foto's en discussievragen.

3.6 Kinderraad

Sinds het schooljaar 2008 - 2009 bestaat er op 't Praathuis een kinderraad. Dit initiatief is genomen door de directeur. De kinderraad bestaat uit dertien kinderen, uit elke stamgroep één.

Eénmaal per zes weken overlegt de kinderraad onder leiding van de directeur ongeveer een half uur tijdens schooltijd. Iedereen (kinderen, teamleden, directie) kan onderwerpen aandragen.

De belangrijkste doelstellingen voor de kinderraad zijn:

- De kinderen worden gestimuleerd na te denken over en zich in te zetten voor de school.
- Ze leren zo (beter) om te gaan met democratie, zelfstandig denken, opkomen voor hun rechten/ belangen, en te uiten wat er in hun omgaat.
- De school draait om de kinderen. Het is belangrijk om te weten wat er in de kinderen omgaat, te luisteren naar wat er speelt en er vervolgens met elkaar mee aan het werk te gaan.
- Als aanvulling op de ideeën die het team lanceert hebben kinderen vaak een frisse en originele kijk op zaken.
- Kinderen leren, door mee te doen in een raad, dat ze iets in hun directe omgeving kunnen veranderen.
- De kinderen doen ervaring op met vergaderen. Ze praten en denken mee over een onderwerp. Ze leren onbelangrijke informatie te zeven, te bemiddelen, leiding te geven, te notuleren, samen te werken, verantwoordelijkheid te dragen etc.

Aan het begin van het nieuwe schooljaar wordt een nieuwe samenstelling van de raad gekozen. Kinderen stellen zich binnen hun stamgroep verkiesbaar, waarna er één afgevaardigde wordt gekozen.

Voorafgaand aan de vergadering wordt van de leden verwacht dat ze wat voorwerk in de klas verrichten. Dit om even de peilen of er recente zaken spelen in de klas. Ze kunnen ook op school aangesproken worden in hun functie en maken daaruit voortkomend een aantekening voor de volgende vergadering. De ideeën/ opmerkingen worden besproken. Elke keer wordt een voorstel gedaan ten aanzien van een punt dat de raad wil gaan aanpakken.

In de vergadering wordt gezorgd dat:

- Alle punten op de agenda worden afgewerkt.
- Iedereen aan het woord komt en dat er goed geluisterd wordt naar elkaar.
- Onderwerpen en oplossingen reëel uitvoerbaar moeten kunnen zijn.
- Iedereen op school gerespecteerd wordt.
- Er ook stukken door het team ingebracht kunnen worden.

Er worden afspraken gemaakt en er wordt een verslag van de vergadering gemaakt. Vervolgens is het de bedoeling dat de leden de resultaten weer terugkoppelen naar

hun achterban en de meningen polsen. De voorstellen zullen over het algemeen gaan over voorzieningen binnen en buiten de school (toiletten, fietsenstalling, gezellig maken van de school, schoolplein etc.), waarbij de oplossing natuurlijk ook financieel haalbaar moet zijn. Over personen wordt in de kinderraad in principe niet gesproken. De raad kan ook met oplossingen aankomen rond thema's die op dat moment spelen. Zoals bijvoorbeeld pestgedrag, de overblijf, het trakteren bij een verjaardag etc. Of meedenken over regels binnen de school, zoals het geven van beloningen en straffen, het gebruik van de computers, de schooltuin, etc.

4. Welke regels worden in de school gehanteerd?

Anti- pestregels van 't Praathuis, die gelden in alle groepen:

- wij helpen elkaar als dat nodig is en houden rekening met elkaar;
- wij luisteren goed naar elkaar;
- wij praten vriendelijk tegen elkaar en over elkaar (we noemen elkaar bij de voornaam en gebruiken geen scheldwoorden en roddelen niet);
- bij ruzie proberen we met praten een oplossing te zoeken (de oplossing is belangrijker dan de schuld) Als je kwaad bent ga je niet slaan, schoppen, krabben (je komt niet aan de ander!);
- als we geen oplossing weten vragen we hulp van de juf of de meester of van een andere volwassene;
- na het uitpraten kunnen we ook weer vergeven en vergeten;
- vertel de meester of de juf wanneer jezelf of iemand anders wordt gepest; dit is geen klikken!;
- word je gepest praat er thuis ook over, je moet het niet geheim houden;
- nieuwe kinderen willen we goed ontvangen en opvangen. Zij zijn van harte welkom op onze school;
- wij zijn voorzichtig met elkaars spullen;
- wij zitten niet aan andermans spullen zonder het te vragen;
- wij letten goed op of we geen andere kinderen pijn doen of hinderen;
- wij respecteren het als kinderen zeggen dat ze willen stoppen met een spel;
- wij zwaaien of vechten niet met stokken;
- wij zijn voorzichtig met ballen: zachtjes gooien met ballen;
- de overblijfouders zijn er om te zorgen dat het leuk en veilig blijft op het plein: wij luisteren goed als je wordt aangesproken en vragen om hulp als wij een probleem hebben.

Kinderen mogen in overleg met de leerkracht in hun stamgroep een eigen variant maken op deze vastgestelde anti- pestregels. Zowel de schoolregels (zie schoolgids) als regels voor de groep zijn zichtbaar in de klas opgehangen. We bieden alle regels tegelijk aan en iedere groep kiest een regel van de week (bijv.) en hangt deze goed zichtbaar op in de stamgroep. De regels worden regelmatig met de kinderen besproken en duidelijk zichtbaar in de school opgehangen.

5. De aanpak van pestsituaties

Het is enigszins bedroevend te constateren hoe de makers van verschillende anti-pestmethodes elkaar beconcurreren in hun aanpak van pestgedrag. Zij pretenderen allemaal de beste resultaten te behalen in de strijd tegen pesten. Het gebruik en

toepassen van verschillende van deze aanpakken (zoals de No-blameaanpak, de Prima-methode, de methode ontwikkeld door B. van der Meer etc.) is alleen toegestaan als men daar flink en officieel in geschoold is en in de meeste gevallen ook fors voor scholing en instrumenten betaald.

Een expliciet hulpmiddel dat kan helpen bij de signalering van pesten is de **PestTest** uitgebracht door o.a. de VOO. Deze (anonieme) test is bedoeld voor de bovenbouw en is een middel om een duidelijk beeld te krijgen van eventueel pestgedrag in de groep, maar tevens van het effect -indien van toepassing- van de inspanningen om het pesten te verminderen. Het is aan te bevelen de test drie keer per jaar af te nemen. Onze school heeft deze CD-rom aangeschaft en wil dit middel per ingang van volgend schooljaar (2010-2011) graag inzetten om te zien of ons dit beter inzicht verschaft in de aanpak van pestsituaties.

Als pesten optreedt, moeten leerkrachten (in samenwerking met de ouders) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen. Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch weer de kop opsteekt, kiezen we voor een directe aanpak. Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert dan is de inschakeling van een vertrouwenspersoon nodig. De vertrouwenspersoon kan het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en het bevoegd gezag adviseren.

HOE WILLEN WIJ DAAR OP ONZE SCHOOL MEE OMGAAN?

- Op school willen we wekelijks een sociaal- emotioneel onderwerp in de kring aan de orde stellen.
- Onderwerpen als veiligheid, omgaan met elkaar, rollen in een groep, aanpak van ruzies etc. kunnen aan de orde komen.
- Andere werkvormen zijn ook denkbaar, zoals; spreekbeurten, rollenspelen, regels met elkaar afspreken over omgaan met elkaar en groepsopdrachten.
- Het voorbeeld van de leerkrachten (en thuis de ouders) is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar men geen kwaad spreekt over anderen, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar uitgesproken. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en de leerlingen wordt niet geaccepteerd. Leerkrachten horen duidelijk stelling te nemen tegen dergelijke gedragingen.

Een effectieve methode om pesten te stoppen of binnen de perken te houden, is het afspreken van regels voor de leerlingen.

REGEL 1:

Een belangrijke stelregel is dat het inschakelen van de leerkracht niet wordt opgevat als klikken. Vanaf de kleutergroep brengen we kinderen dit al bij:

je mag niet klikken, maar.....als je wordt gepest of als je ruzie met een ander hebt en je komt je er zelf niet uit dan mag je hulp aan de leerkracht vragen. Dit wordt niet gezien als klikken.

REGEL 2:

Een tweede stelregel is dat een medeleerling ook de verantwoordelijkheid heeft om het pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.

REGEL 3:

Samenwerken zonder bemoeienissen:

School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen. Het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind op te komen lossen. Bij problemen van pesten zullen de directie en de leerkrachten hun verantwoordelijkheid (moeten) nemen en indien nodig overleg voeren met de ouders. De inbreng van de ouders blijft bij voorkeur beperkt tot het aanreiken van informatie, tot het geven van suggesties en tot het ondersteunen van de aanpak van de school.

De aanpak die wij voorstaan is een niet bestraffende en probleemoplossende strategie. De verantwoordelijkheid wordt bij de groep gelegd. De pester(s), de meelopers en een aantal neutrale groepsgenoten worden samengebracht en gaan op zoek naar mogelijke oplossingen. Deze aanpak heeft niet ten doel de pester te beschuldigen of te straffen. De groep krijgt de verantwoordelijkheid een aantal voorstellen te doen om het negatief gevoel bij het slachtoffer weg te nemen of te verminderen. Op die manier wil men het inlevingsvermogen van de pester en andere groepsgenoten aanwakkeren. Deze aanpak past bij onze visie die een positief schoolklimaat en een open communicatie nastreeft. Het slachtoffer hoeft niet het populairste lid van school te worden, maar moet zich opnieuw veilig en gelukkig voelen.

AANPAK VAN DE RUZIES EN PESTGEDRAG IN VIER STAPPEN:

Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben en/ of elkaar pesten proberen zij en wij:

STAP 1:

Er eerst zelf (en samen) uit te komen.

STAP 2:

Op het moment dat een van de leerlingen er niet uitkomt (in feite het onderspit delft en verliezer of zondebok wordt) heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de meester of juf voor te leggen.

STAP 3:

De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderingsgesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken.

Bij herhaling van pesterijen / ruzies tussen dezelfde leerlingen volgen sancties (zie bij consequenties).

STAP 4:

Bij herhaaldelijke ruzie/ pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een bestraffend gesprek met de leerling die pest /ruzie maakt. De fases van bestraffen treden in werking (zie bij consequenties).

Ook wordt de naam van de ruziemaker/ pester op de dossierkaart genoteerd. Op de dossierkaart staat tevens wanneer de leerling vanwege zijn/haar gedrag naar de directeur wordt gestuurd. Bij iedere melding op de kaart omschrijft de leerkracht 'de toedracht'. Bij de derde melding op de kaart worden de ouders op de hoogte gebracht van het ruzie-pestgedrag.

Door het consequent bijhouden op papier van het gedrag van een pester wordt zo door de jaren heen in kaart gebracht waar een bepaalde leerling mee worstelt. Dit kan van belang zijn voor eventuele verdere gesprekken met externe deskundigen of hulpverleners. Ook naar de pester en diens ouders toe kan aan de hand van de concrete voorvallen aangetoond worden dat één en ander te frequent voorkomt.

Leerkracht(en) en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing. De leerkracht biedt altijd hulp aan de gepeste en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met de ouders en/of externe deskundigen.

CONSEQUENTIES

Wanneer de leerkracht het idee heeft dat er sprake is van onderhuids pesten:

In zo'n geval stelt de leerkracht een algemeen probleem aan de orde om langs die weg bij het probleem in de klas te komen.

Indien de leerkracht ziet dat een leerling wordt gepest (of de gepeste of medeleerlingen komen het bij hem melden) En vervolgens leveren stap 1 tm 4 geen positief resultaat op voor de gepeste. De leerkracht neemt duidelijk stelling.

De straf is opgebouwd in 5 fases; afhankelijk hoelang de pester door blijft gaan met zijn/ haar pestgedrag en geen verbetering vertoond in zijn / haar gedrag:

FASE 1:

- Eén of meerdere pauzes binnen blijven
- Nablijven tot alle kinderen naar huis vertrokken zijn
- Een schriftelijke opdracht zoals een stelopdracht over de toedracht en zijn of haar rol in het pestprobleem
- Door gesprek: bewustwording voor wat hij met het gepeste kind uithaalt

- Afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen. De naleving van deze afspraken komen aan het einde van iedere week (voor een periode) in een kort gesprek aan de orde.

FASE 2:

- Een gesprek met de ouders, als voorgaande acties op niets uitlopen. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken.
- De school heeft alle activiteiten vastgelegd in de 'Dit-kan-niet' map en de school heeft al het mogelijke gedaan om een einde te maken aan het pestprobleem.

FASE 3:

- Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld zoals de Schoolbegeleidingsdienst, de schoolarts (GGD) of schoolmaatschappelijk werk.

FASE 4:

- Bij aanhoudend pestgedrag kan er voor gekozen worden om een leerling tijdelijk in een andere groep te plaatsen (time-out intern) binnen de school. Ook het (tijdelijk) plaatsen op een andere school (time-out extern) behoort tot de mogelijkheden.

FASE 5:

- In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden.

BEGELEIDING VAN DE GEPESTE LEERLING:

- Medeleven tonen, luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest?
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten
- Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren.
- Zoeken en oefenen van een andere reactie, bijvoorbeeld je niet afzonderen
- Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest.
- Nagaan welke oplossing het kind zelf wil
- Sterke kanten van de leerling benadrukken
- Belonen (complimentje/schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt
- Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s)
- Het gepeste kind niet overbeschermen bijvoorbeeld naar school brengen of 'ik zal het de pesters wel eens gaan vertellen'. Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.

BEGELEIDING VAN DE PESTER:

- Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken/ pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen)
- Laten inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de gepeste.
- Excuses aan laten bieden
- In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft
- Pesten is verboden in en om de school: wij houden ons aan deze regel; straffen als het kind wel pest - belonen (complimentje/schouderklopje) als kind zich aan de regels houdt.
- Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de 'stop-eerst-nadenken-houding' of een andere manier van gedrag aanleren.
- Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten? *
- Zoeken van een sport of club; waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn.
- Inschakelen hulp; sociale vaardigheidstrainingen ; Jeugdgezondheidszorg; huisarts; GGD

ADVIEZEN AAN DE OUDERS VAN KINDEREN BIJ ONS OP SCHOOL

Ouders van gepeste kinderen:

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken
- Door positieve stimulering en zgn. complimentjes/ schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt

Ouders van pesters:

- Neem het probleem van uw kind serieus
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet
- Besteed extra aandacht aan uw kind
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat

Alle andere ouders:

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld
- Spreek geen kwaad over anderen
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen

Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan!

6. Welke maatregelen worden genomen wanneer het pestgedrag niet ophoudt?

Indien het pestgedrag, ondanks de beschreven aanpak blijft aanhouden, worden de volgende maatregelen genomen.

- De ouder(s) van de pester wordt ingelicht.
- De pester krijgt een brief mee naar huis (zie bijlage 2)
- Deze brief moet met handtekening terugkomen naar school.
- De brief vermeldt de sanctie en geeft aan wat de gevolgen van het negatieve gedrag voor het kind zijn.

Voor deze brief meegaat, is er één of meerdere malen met ouders contact geweest over het onderhavige gedrag. Hiervan is verslag gelegd op een *oudergespreksformulier*.

Het meegeven van de brief gebeurt altijd in overleg met de directeur.

Mocht de sanctie geen of weinig gewenst effect sorteren, dan hoort de directeur nogmaals groepsleiding, ouders en kind. Daarna neemt zij de beslissing over wat er verder gebeurt.

7. Informatiebronnen en hulpmiddelen

7.1 Boeken en methodes

• *Een schreeuw om hulp*, G. Robinson en B. Maines
Uitgeverij Bakermat De No-blameaanpak bij pesten

• *Map Inscope Pesten*, P. van Thiel
Uitgeverij Wolters Noordhoff

• *Methode: Beter omgaan met jezelf en de ander.*
Onderwijsprogramma voor sociaal-emotionele vorming voor 4 tot 12-jarigen

• *Nieuwe spelen om problemen op te lossen*, B. Badegruber
Groepsspelen voor kinderen van 9-15 jaar.
Uitgeverij Panta Rhei

• *Schoolbrochure 'Stop het pesten'*, 2005

• *Speels omgaan met agressie*, R. Portmann
134 spelletjes en oefeningen om op creatieve manier conflicten op te lossen
Uitgeverij Panta Rhei

• *Spelen om problemen op te lossen*, B. Badegruber
Groepsspelen voor kinderen van 6-12 jaar om individuele en onderlinge problemen op te lossen
Uitgeverij Panta Rhei

7.2 Telefonisch contact:

Kinderen die vragen hebben of willen praten over hun zorgen en problemen kunnen bellen met:

De Kindertelefoon:

0800 - 0432 (gratis; elke dag van 14.00 tot 20.00)

of met de telefonische hulpdienst:

030 294 33 44 (gewone gesprekskosten)

De kindertelefoon zit ook op internet: <http://www.kindertelefoon.nl/> met o.m. een discussie over pesten.

Aan **ouders** wordt een luisterend oor, advies en informatie geboden door:

De opvoedtelefoon:

0900 - 821 22 05

Maandag t/m vrijdag van 9.00 tot 17.00 uur

en maandag t/m woensdag van 19.00 tot 21.30 uur (44 cent per minuut)

Kinderen, ouders en leerkrachten die vragen over of problemen hebben met pesten kunnen terecht bij:

De Hulplijn Pestweb

0800-282 82 80

Maandag t/m vrijdag van 14.00 tot 17.00 uur (anoniem en voor vaste nummers gratis)

Hulp en advies op het gebied van **onderwijs** voor leerlingen, leerkrachten, ouders en anderen wordt gegeven door

7.3 Websites

www.bobvandermeer.info

www.kennisnet.nl/po/leerlingzorg

www.kidstegengeweld.nl

www.kindertelefoon.nl

www.noblame.nl

www.pestten.net

www.pestenislaf.nl

www.pestten.pagina.nl

www.pestweb.nl

www.schoolenveiligheid.nl

www.zinloosgeweld.nl

Bijlage 1 Voorbeeld

Oeps! Dat ging even mis... formulier

Naam:..... Groep:.....

Waar gebeurde het?	
Wie waren er bij?	
Wat gebeurde er precies?	
Wat ben je van plan? (afspraken)	

Datum vervolgspraak (evaluatie):

Handtekeningen:

Bijlage 2 Voorbeeldbrief

Beste ouder,

Ondanks herhaaldelijk waarschuwen heeft..... zich helaas niet gedragen, zoals we hebben afgesproken. Hij / zij

- heeft zich niet aan de gedragsregels in de klas gehouden
- heeft zich tijdens het overblijven niet correct gedragen
- heeft onbehoorlijke taal gebruikt
- .....

Wij hebben dit al meerdere malen met het kind besproken en uitgelegd dat dit niet kan. Ook met jou als ouder is dit besproken, onder andere in het telefonisch / mondeling gesprek op ..... (datum).

Desondanks herhaalt bedoeld gedrag zich, zodat ons inziens een "maatregel" niet kan uitblijven. Het lijkt ons een goede zaak als je als ouder daar ook met hem / haar over praat. Zo werken we samen aan hetzelfde doel en zien de kinderen dat bepaalde gedragsregels overal gelden.

- Daarom mag ..... de eerstvolgende twee weken niet overblijven op school. Dit geldt voor de periode van nu tot en met ..... De ouder wordt dringend verzocht het kind op te halen van school om elders te gaan eten. Na het eten wordt hij / zij om .....uur terug op school verwacht.
- Daarom moet ..... zich maandag .....(datum) van 15.00 tot 17.00 uur op school melden. De ouder wordt verzocht het kind daarna op te halen van school, zodat het niet alleen naar huis hoeft te gaan.

Als je vragen hebt over het één en ander, dan vraag ik je om telefonisch contact met mij op te nemen.

Wil je dit briefje, voorzien van je handtekening, mee terug naar school geven?

Met vriendelijke groeten,

Handtekening directeur,

.....

Handtekening en naam groepsleiding

.....

Handtekening en naam ouder

.....

.....

Bijlage 3

Geslaagde ouderavond "Samen spelen, vriendjes zijn"

Op woensdagavond 30 mei 2006 hebben de ouders van het praathuis met elkaar van gedachten gewisseld over het thema "samen spelen, vriendjes zijn". Alle ouders hebben hiervoor, als het goed is, een uitnodiging ontvangen waarop hun kind tekeningen heeft gemaakt waar het aan denkt bij 'samen spelen' en waaraan het denkt 'bij ruzie maken'. Het thema heeft duidelijk een groep ouders aangesproken want de opkomst was prima, er waren meer dan 40 mensen. De sfeer op de avond was gezellig mede omdat er tijdens de pauzes en na afloop muziek gemaakt werd door Bert (leerkracht van de dolfijnen) en een aantal ouders.

Vanuit de ouderraad is de avond voorbereid door twee ouders en twee leerkrachten. Het doel van dit werkgroepje was om ouders de gelegenheid te bieden ervaringen en ideeën met elkaar uit te wisselen over het thema. Als ouders hebben we immers allemaal een mening over hoe je om moet gaan met het al of niet leuk spelen van onze kinderen. En ook al heb je geen uitgesproken mening, je reageert op hoe je kind samen speelt (of ruzie maakt) en die reactie heeft invloed op de (spel)ontwikkeling van je kind.

Er is gebruik gemaakt van een themapakket van de GGD om de inhoud van de avond vorm te geven. Na een kort verhaal en een inleiding, waarin onder andere de stellingen die op de uitnodiging stonden besproken zijn, is er verder gewerkt in kleine groepen. In de subgroepen hebben de ouders met elkaar ervaringen uitgewisseld met behulp van foto's en discussie- vragen uit een thema pakket van de GGD. Aan het eind van de avond hebben we nog even gezamenlijk stil gestaan bij wat er besproken is in de subgroepen en heeft iedereen een korte schriftelijke reactie gegeven. Om een beeld te geven hoe ouders de avond ervaren hebben wil ik hier een paar reacties weergeven.

Op de vraag: **wat heeft u het meest geraakt deze avond:**

- De openheid, vertrouwen
- De prachtige persoonlijke verhalen van ouders over hun kind of zich zelf
- Pesten op school is niet altijd te voorkomen
- Betrokkenheid van ouders, goede uitwisseling van ervaringen en opvattingen over het onderwerp etc.
- De uitnodiging tot communicatie over en weer
- Goed georganiseerd
- Zoveel leuke Marokkaanse vrouwen die echt meepraatten.
- Veel ouders ervaren een afscheiding tussen autochtoon en allochtoon.
- Verhalen van ouders over kinderen die gepest worden of structureel uitgesloten.
- Leuk met die GGD foto's

Alle reacties gezamenlijk roept een beeld op dat de opzet van de avond geslaagd is en dat het doel (uitwisseling van ervaringen tussen ouders) bereikt is.

Tijdens de nabespreking kwam naar voren dat het overblijven voor veel ouders vragen oproept. Ouders weten niet altijd of en welke regels er zijn; of weten niet hoe je (oudere) kinderen op hun gedrag aanspreekt; het is soms lastig inschatten of het plagen of pesten betreft; wat doe je als kinderen structureel buitengesloten worden enzovoort. De Ouderraad zal bekijken of het mogelijk is een volgende ouderavond rondom dit thema te organiseren. Naast het thema overblijven zijn er door ouders andere schriftelijke suggesties gedaan, op de vraag, is er iets waarover u graag verder zou willen praten. Ik noem er een paar.

- Digitaal pesten
- Computergebruik/ Internetgebruik
- Het kamp, mijn kind gaat voor het eerst mee
- Wat wordt er gedaan met bovengemiddeld intelligente/ begaafde kinderen?
- Kan dit thema ook in de school als project aan de orde komen?
- Mijn dochter is verlegen, ik weet niet wat er is
- Pesten, hoe ga je er mee om (als je de kinderen niet kent)

Namens de ouderraad, Sjoukje Bulderdijk

Bijlage 4

**Leerkrachten en medezeggenschapsraad onderschrijven gezamenlijk
dit PESTPROTOCOL**

..... Culemborg, ...

Namens de medezeggenschapsraad

..... Culemborg, ...

Namens directie en teamleden